

Analiza preliminară a Impactului de Reglementare

Titlul analizei impactului (poate conține titlul propunerii de act normativ)	Regulamentul privind furnizarea energiei electrice
Data:	06.11.2017
Autoritatea administrației publice autor:	Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică
Subdiviziunea:	Departamentul Reglementări
Persoana responsabilă și informația de contact:	Veaceslav Țurcanu, consultant superior, Departamentul Reglementări, Tel: 022 852 934 ; vturcanu@anre.md Lilian Barcaru, șef secție, Departamentul Investiții și Calitate, Tel: 022 852 927; lbarcaru@anre.md
Componentele analizei impactului de reglementare	
1. STABILIREA COMPLEXITĂȚII ANALIZEI IMPACTULUI DE REGLEMENTARE	
Criteriul	Punctajul (de la 1 la 3)
Nivelul de interes public față de intervenția propusă	2
Gradul de inovație al intervenției propuse	2
Mărimea potențialelor impacturi ale inițiativei propuse	2
TOTAL	6

Argumentare/descifrarea succintă a punctajului atribuit:

Intervenția dată nu necesită o analiză complexă.

a) 2- nivelul de interes public este mediu, proiectul Regulamentului privind furnizarea energiei electrice se atribuie unor grupuri sociale distincte, și anume: furnizorii de energie electrică, operatorii de sistem, consumatorii finali și potențialii consumatori finali.

b) 2 - intervenția nu este nouă, deja existentă în cadrul normativ (Hotărârea ANRE nr. 393 din 15.12.2010), necesitatea intervenției a fost stabilită expres în noua Lege cu privire la energia electrică nr.107 din 27.05.2016.

c) 2 - ar putea fi afectată neesențial o parte mai mare a societății: operatorii de sistem, furnizorii de energie electrică ,consumatorii finali și potențialii consumatori finali.

2. DEFINIREA PROBLEMEI

Prezenta AIR cuprinde argumentarea cu privire la necesitatea elaborării Regulamentului privind furnizarea energiei electrice, reieșind din prevederile legislației Republicii Moldova și a impactului acestuia asupra activității participanților la piața energiei electrice (furnizori, consumatori finali).

În contextul aprobării noii Legi cu privire la energia electrică, care a transpus prevederile Directivei 72/2009 CE, ANRE se află într-un proces de actualizare și revizuire a cadrului normativ necesar desfășurării activităților în sectorul electroenergetic.

Obligația de elaborare și aprobare de către Agenție a Regulamentului privind furnizarea energiei electrice este expres prevăzută la art. 63 alin. (7), art. 96 alin. (23) al Legii cu privire la energia electrică nr.107 din 27 mai 2016. Totodată, art. 96, alin. (21) obligă Agenția să-și aducă actele sale normative de reglementare în concordanță cu Legea în termen de 24 luni din momentul intrării în vigoare a Legii.

Prevederile noului Regulament se vor aplica în relațiile dintre furnizorii de energie electrică și consumatorii finali sau solicitanții care au depus cereri de încheiere a contractelor de furnizare (Regulamentul existent fiind aplicat și în relațiile dintre operatorii de sistem și utilizatorii sistemului).

De remarcat faptul că lipsa intervenției expuse în prezenta AIR va genera o serie de neclarități privind separarea obligațiilor actorilor de pe piața energiei electrice, și anume: obligațiile furnizorilor, ale operatorilor de sistem și ale consumatorilor finali.

Problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate:

1. Necesitatea executării prevederilor Legii cu privire la energia electrică, în partea ce ține de furnizarea energiei electrice.

2. Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 393 din 15.12.2010 care este astăzi în vigoare nu poate fi aplicat în continuare, deoarece contravine Legii nr.107/2016 și anume: nu prevede dreptul Consumatorului noncasnic de a încheia contracte de furnizare a energiei electrice cu mai mulți furnizori în același timp, nu prevede dreptul consumatorilor finali de a alege între tarif monom, tarif binom sau prețurile diferențiate în funcție de orele de consum la încheierea contractului de furnizare a energiei electrice;

3. Lipsesc prevederi referitor la obligațiile furnizorului de a pune în aplicare un mecanism eficient și nediscriminatoriu de rambursare a cheltuielilor sau de achitare a compensațiilor consumatorilor finali în cazul nerespectării clauzelor contractului de furnizare a energiei electrice;

4. Lipsesc prevederi ce țin de rolul și obligațiile furnizorului de ultimă opțiune și furnizorul universal, obligațiile generale ale cărora sunt stabilite de Lege la art. 68 alin. (5), (6), (9);

5. Lipsesc norme ce divizează clar responsabilitățile legate de furnizarea energiei electrice de cele ce se referă la racordarea și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice. În acest sens, Legea prevede elaborarea și aprobarea de către Agenție a două documente distincte: Regulamentul privind racordarea și Regulamentul privind furnizarea energiei electrice;

6. Regulamentul existent este aplicat și în relațiile dintre operatorii de sistem și utilizatorii sistemului, iar prevederile noului Regulament se vor aplica în relațiile dintre furnizorii de energie electrică și consumatorii finali sau solicitanții care au depus cereri de încheiere a contractelor de furnizare;

7. Regulamentul în vigoare nu prevede apariția unor noi actori pe piața energiei electrice neasigurând premisele necesare pentru funcționarea unei piețe concurențiale de energie electrică (a se vedea în acest sens necesitatea separării clare a activității operatorului de sistem de activitatea de furnizare a energiei electrice și necesitatea creării piețelor concurențiale de energie electrică).

Cauzele care au dus la apariția problemelor sunt:

- Obligația ajustării cadrului normativ secundar la Legea cu privire la energia electrică care este conformă Directivei 72/2009 CE;
- Nu sunt asigurate premisele necesare pentru funcționarea unei piețe concurențiale de energie electrică.

3. STABILIREA OBIECTIVELOR

Scopul: Implementarea prevederilor Legii cu privire la energia electrică și stabilirea în actele normative secundare a procedurilor, termenelor și condițiilor de încheiere a contractelor de furnizare a energiei electrice și a raporturilor juridice dintre furnizori, inclusiv furnizorul serviciului universal și furnizorul de ultimă opțiune, și consumatorii finali de energie electrică referitor la furnizarea energiei electrice.

Obiective:

- implementarea în mod corespunzător a prevederilor Legii cu privire la energia electrică referitor la furnizarea energiei electrice, elaborând un act distinct prin specificarea clară a atribuțiilor furnizorului de energie electrică și a relațiilor dintre acesta și consumatorii finali de energie electrică;
- definirea rolurilor prin stabilirea funcțiilor și obligațiilor noilor actori pe piața energiei electrice și anume: a furnizorului de ultimă opțiune și a furnizorului serviciului universal, a condițiilor de încheiere și reziliere a contractelor, precum și condițiilor în care consumatorii finali pot beneficia de serviciile acestora;
- sporirea gradului de transparență în relațiile dintre consumatori și furnizori în legătură cu prestarea serviciilor de furnizare a energiei electrice, prin oferirea posibilității de negociere a clauzelor contractuale, conform prevederilor art. 70, alin (4) din Legea cu privire la energia electrică;
- prevederea clauzelor obligatorii ale contractului de furnizare a energiei electrice ca va specifica expres drepturile și obligațiile consumatorilor finali în raport cu furnizorii privind condițiile de livrare a energiei electrice, de limitare a livrării și/sau deconectare a instalațiilor de utilizare ale consumatorilor finali de la rețeaua electrică;
- introducerea posibilității pentru consumatorii finali de a alege între tarife de tip monom și binom, precum și prețuri diferențiate în funcție de orele de consum aplicat la facturarea consumului de energie electrică;
- stabilirea unui sistem de plată a compensațiilor de către furnizori consumatorilor finali, în cazul încălcării obligațiilor stabilite de Legea cu privire la energia electrică și Regulamentul cu privire la furnizarea energiei electrice;
- stabilirea dreptului consumatorului de a procura energiei electrice de la orice furnizor și dreptului de schimbare a furnizorului;
- crearea premiselor pentru funcționarea unei piețe concurențiale de energie electrică;
- pe termen lung - asigurarea posibilității de integrare a pieței energiei electrice a Republicii Moldova în piața regională a Uniunii Europene.

4. IDENTIFICAREA OPȚIUNILOR

În legătură cu problema constatată, au fost identificate două opțiuni:

A. Nu face nimic.

Opțiunea constă în a nu elabora și aproba Regulamentul privind furnizarea energiei electrice, care are ca scop soluționarea eventualelor probleme ce pot surveni în legătură cu exercitarea de către un solicitant a dreptului de încheiere a contractului de furnizare a energiei electrice cu orice furnizor de pe piață, inclusiv după caz, cu furnizorul de ultimă opțiune și furnizorul serviciului universal. Totodată, nu vor fi stabilite clar normele care reglementează prestarea serviciului de furnizare a

energiei electrice (clauzele contractuale obligatorii ale contractelor de furnizare a energiei electrice, condițiile de prestare a serviciilor etc.). Va rămâne în continuare difuză limită de separare a obligațiilor furnizorilor de energie electrică de cele ale operatorilor de sistem.

B. Reglementarea clasică.

Opțiunea II constă în elaborarea și aprobarea Regulamentului privind furnizarea energiei electrice, conform cerințelor Legii cu privire la energia electrică nr. 107 din 27 mai 2016.

Obligația de elaborare și aprobare de către Agenție a Regulamentului privind furnizarea energiei electrice reiese din prevederile art. 63 alin. (7), art. 96 alin (23) din Legea cu privire la energia electrică nr.107 din 27.05.2016, iar prin art. 7, alin. (4), lit. d), legiuitorul a impus Agenției obligația de a monitoriza respectarea de către titularii de licențe a drepturilor consumatorilor finali stabilite în Lege și în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice;

Noul Regulamentul privind furnizarea energiei electrice va reglementa termenele și condițiile de încheiere a contractelor de furnizare, condițiile de plată pentru energia electrică consumată, consecințele nerespectării clauzelor contractuale, precum și obligațiile și drepturile părților în condițiile pieței de energie electrică. Totodată, noul Regulament va prevedea condițiile în care un furnizor poate solicita operatorului de sistem deconectarea de la rețea a instalațiilor de utilizare a consumatorului final, precum și condițiile în care consumatorul final poate cere sistarea furnizării energiei electrice.

Ca un element nou, intervine posibilitatea consumatorilor finali, alimentați cu energie prin intermediul sistemelor de distribuție închise, să solicite încheierea contractului de furnizare a energiei electrice cu orice alt furnizor de pe piață.

Regulamentul va prevedea la fel și condițiile de deconectare, la solicitarea furnizorului, a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali de la rețeaua electrică de transport sau de distribuție.

Art. 63 din Lege prevede la fel că condițiile generale de acces a furnizorilor și consumatorilor finali de energie electrică la datele privind consumul de energie electrică, deținute de operatorii de sistem, urmează a fi stabilite în Regulamentul cu privire la furnizarea energiei electrice. Nici consumatorii finali, nici furnizorii nu vor suporta costuri suplimentare pentru acest serviciu.

Un alt element nou, care nu a fost aplicat până în prezent, va fi posibilitatea consumatorilor noncasnici mari de a încheia contracte de furnizare a energiei electrice cu mai mulți furnizori în același timp, potrivit prevederilor art. 63 alin (7) din Legea cu privire la energia electrică. Condițiile în care consumatorii noncasnici mari pot să exercite acest drept se stabilesc de către Agenție în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

În contextul noilor prevederi legale, vor fi revizuite drepturile și responsabilitățile consumatorilor finali, inclusiv în cazurile de neachitare a consumului de energie electrică în termenele stabilite, precum și drepturile și obligațiile furnizorilor.

Consumatorii casnici și societățile comerciale mici au dreptul la furnizarea energiei electrice de către furnizorul serviciului universal la preturi reglementate, rezonabile, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, cu respectarea parametrilor de calitate stabiliți, în conformitate cu Legea și în condițiile stabilite în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

La fel, consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza energie electrică) au dreptul la furnizarea energiei electrice de către furnizorul de ultimă opțiune la prețuri reglementate, rezonabile, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat.

Regulamentul va detalia obligațiile de serviciu public ale furnizorilor de ultimă opțiune, termenele și condițiile care trebuie respectate la încheierea contractelor de furnizare a energiei electrice în contextul obligațiilor de serviciu public, precum și clauzele obligatorii ce urmează să fie incluse în contractele respective.

Legea obligă furnizorii să dispună de centre de deservire a consumatorilor finali, astfel încât ultimii să primească toate informațiile necesare care să le permită să facă uz de drepturile garantate prin lege și prin actele normative în domeniu, inclusiv prin actele normative de reglementare aprobate de Agenție. În acest sens, noul Regulament privind furnizarea energiei electrice trebuie să prevadă cel puțin cerințele de ordin general privind funcționarea acestor centre.

O altă prevedere se va referi la modul de facturare a energiei electrice. Astfel, Legea prevede că Furnizorul include în factura de plată și costurile suportate în legătură cu prestarea către consumatorul respectiv a serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice. La fel, furnizorul poate include în factura de plată și alte taxe în conformitate cu legea și cu Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

O obligație a Agenției, prevăzută de noua lege, este elaborarea clauzelor contractuale obligatorii ale contractului de furnizare a energiei electrice încheiat între furnizorul serviciului universal sau furnizorul de ultimă opțiune și consumatorii finali. Drepturile și obligațiile furnizorului de ultimă opțiune, precum și termenele și condițiile în care urmează să fie asigurată furnizarea de ultimă opțiune la fel se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

Până la intrarea în vigoare a noii legi, pe teritoriul Republicii Moldova s-au aplicat doar tarifele de tip monom pentru energia electrică. Actualmente se prevede aplicarea tarifelor de tip binom și a tarifelor diferențiate în dependență de orele de consum. Modul de aplicare a acestor tarife urmează va fi definit prin Regulament.

Conform art. 92 alin (2) din Lege, dacă furnizorul căruia i-a fost impusă obligația de a presta serviciu universal sau de a fi furnizor de ultimă opțiune, încalcă obligațiile stabilite în Lege și în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice, acesta este obligat să plătească consumatorilor finali compensații în mărimea și în termenele stabilite în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice. Obligația de plată a compensațiilor în asemenea cazuri nu a fost prevăzută anterior de legislație, atât de cea primară cât și secundară, astfel că este încă o problemă care va trebui să fie reflectată în noul Regulament.

5. ANALIZA ȘI COMPARAREA OPȚIUNILOR

A. Opțiunea de a nu face nimic.

În cazul în care, nu va fi întreprinsă nici o acțiune în sensul elaborării și aprobării Regulamentului, vor surveni următoarele consecințe:

a) nu va fi asigurată implementarea în mod optim a prevederilor Legii cu privire la energia electrică;

b) nu vor fi soluționate problemele ce țin de modul de prestare a serviciilor de către furnizorul de serviciu universal și furnizorul de ultimă opțiune, cât și alte probleme legate de furnizarea energiei electrice în condiții de piață;

c) nu vor fi prevăzute expres drepturile și obligațiile furnizorilor de toate categoriile în raport cu consumatorii finali și invers, privind prestarea serviciilor de furnizare a energiei electrice;

d) consumatorii finali nu vor putea beneficia de drepturile de negociere a clauzelor contractuale, de încheierea a contractelor cu mai mulți furnizori și alte drepturi garantate prin Lege.

Astfel nu vor fi respectate prevederile Legii cu privire la energia electrică ceea ce nu reprezintă opțiunea dată ca una viabilă.

B. Reglementarea clasică. Elaborarea Regulamentului.

La implementarea opțiunii date vor fi obținute următoarele rezultate:

a) vor fi concretizate obligațiile furnizorilor față de consumatorii finali în contextul separării distincte a activităților de furnizare a energiei electrice de activitățile de distribuție și transport;

b) vor fi stipulate toate procedurile, termenele, criteriile și condițiile privind contractarea, facturarea, plata, penalizarea și plata compensațiilor în procesul de furnizare a energiei electrice;

c) va spori gradul de transparență în relațiile dintre consumatorii finali și furnizori prin oferirea posibilității de negociere a clauzelor contractuale, conform prevederilor art. 70, alin (4) din Lege;

d) vor fi concretizate detaliile privind încheierea contractelor de furnizare, sistarea furnizării, limitarea livrării energiei electrice și/sau deconectarea instalațiilor de utilizare ale consumatorilor finali de la rețeaua electrică, posibilitățile de schimbare a furnizorilor și particularitățile utilizării serviciilor furnizorilor universali și celor de ultimă opțiune;

e) vor fi introduse prevederi privind modalitatea de aplicare a tarifelor de tip binom și a celor diferențiate după orele de consum;

f) vor fi separate la nivelul actelor normative prevederile referitor la relațiile dintre furnizor și consumatorii finali de cele care prevăd procedura și etapele racordării la rețea, prestarea serviciului de transport și distribuție de către operatorii de sistem.

g) vor fi prevăzute modalitățile de punere în aplicare a dreptului consumatorilor finali de a procura energie electrică de la orice furnizor.

Este necesar de menționat că rezultatele implementării vor fi resimțite nu numai de furnizori, ci și de circa 1 226 mii de consumatori de energie electrică din Republica Moldova.

Tabelul 1. Numărul de consumatori de energie electrică și ponderea contractelor de furnizarea a energiei electrice încheiate, conform situației la 31 decembrie 2016.

Titularii de licență	Numărul total de consumatori		Numărul de contracte încheiate cu consumatorii		Numărul de contracte încheiate cu consumatorii (%)	
	Casnici	Agenți economici	Casnici	Agenți economici	Casnici	Agenți economici
„FEE Nord” S.A.	461 259	15 053	458 410	15 053	99,38	100
Î.C.S. „Gas Natural Fenosa EE” S.R.L.	765 204	27 046	737 002	26 993	96,46	99,80

În urma implementării opțiunii date se vor crea premisele necesare pentru atragerea de potențiali furnizori pe piața energiei electrice. Mai mult ca atât, pe termen lung, implementarea principiilor Comunității Europene va face posibilă integrarea pieței energiei electrice din Republica Moldova într-o piața regională, astfel încât procurarea energiei electrice să fie posibilă și din alte state vecine.

COSTURILE MAJORE ȘI BENEFICIILE ANTICIPATE ALE INTERVENȚIEI STATULUI

Costuri:

După cum rezultă din analiza cap. 1 al prezentei AIR, Regulamentul privind furnizarea energiei electrice va avea impact asupra tuturor participanților la piața energiei electrice, în special, asupra consumatorilor finali precum și asupra furnizorilor.

Implementarea noului Regulament nu va genera noi costuri, decât cele suportate de titularii de licență în scopul armonizării procedurilor interne cu prevederile noului regulament și publicării pe pagina sa web oficială a informației referitor la clauzele standard ale contractului de furnizare a energiei electrice, documentelor necesare pentru încheierea contractului de furnizare a energiei electrice, precum și altei informații conform prevederilor Regulamentului menționat.

În raport cu titularii de licențe și de autorizații, autorii AIR consideră că aprobarea și implementarea Regulamentului privind furnizarea energiei electrice nu va afecta negativ activitatea acestora, dar dimpotrivă, prin aprobarea clauzelor obligatorii la contractele de furnizare a energiei electrice va responsabiliza titularii de licențe în activitatea lor de bază.

În ce privește consumatorii finali, se estimează că aceștia nu vor suporta costuri în legătură cu elaborarea și aprobarea Regulamentului propus, dar în plus, ca rezultat al aprobării clauzelor obligatorii la contractele de furnizare a energiei electrice, consumatorii finali vor fi protejați de aplicarea unor clauze contractuale abuzive din partea titularilor de licențe.

Beneficii:

În raport cu costurile ce urmează a fi suportate de participanții la piața energiei electrice, în cazul elaborării și aprobării Regulamentului privind furnizarea energiei electrice, beneficiile intervenției statului sunt net superioare și incontestabile. Astfel, principalele beneficii majore ale intervenției statului ar putea fi următoarele:

- a) Vor fi implementate, în mod corespunzător, prevederile Legii cu privire la energia electrică;
- b) Vor fi stabilite în mod clar, transparent și neechivoc drepturile și obligațiile tuturor categoriilor de furnizori în raport cu consumatorii finali, și invers;
- c) Vor fi descrise modalitățile de aplicare a tarifelor de tip binom și a celor diferențiate după orele de consum, oferind astfel consumatorilor posibilitatea de a-și controla cheltuielile pentru energia electrică consumată;
- d) Vor fi create premise pentru dezvoltarea unei piețe concurențiale veritabile în Republica Moldova, stimulate de intrarea pe piața energiei electrice a noilor furnizori.

6. IMPLEMENTAREA ȘI MONITORIZAREA (SE COMPLETEAZĂ PENTRU ANALIZA COMPLEXĂ)

7. CONSULTAREA

Regulamentul privind furnizarea energiei electrice urmează a fi aplicat în raport cu furnizorii de energie electrică, consumatorii finali existenți și cei potențiali.

În acest context, AIR și proiectul Regulamentului privind furnizarea energiei electrice vor fi consultate cu Ministerul Economiei și Infrastructurii, Consiliul Concurenței, titularii licențelor pentru furnizarea energiei electrice (Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie”, S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”, S.A. „Energocom”), titularii de licență pentru distribuția energiei electrice (ÎCS „RED Union Fenosa” S.A., „RED Nord” SA, „RED Nord Vest” SA), Asociația Consumatorilor de Energie din Moldova, Confederația Națională a Patronatului, Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova, Federația „CONDRUMAT”.

Totodată, pe pagina WEB a Agenției (www.anre.md, la rubrica Transparența decizională / Consultări Publice) la data de 10.11.2017 a fost amplasat proiectul Regulamentului menționat și Analiza Preliminară a Impactului de Reglementare și repetat a fost amplasat pentru consultări publice repetate la data de 15.08.2018 în conformitate cu art.32 alin.(7) și art.33 alin.(5) din Legea nr.100 din 22.12.2017, astfel încât orice persoană interesată să aibă posibilitatea de a accesa documentele respective și de a prezenta propuneri și obiecții pe marginea lor, inclusiv prin poștă electronică, la adresa electronica indicată pe site.

Au fost organizate ședințe de lucru cu părțile interesate. Propuneri și obiecții au fost prezentate doar de unele părți solicitate pentru consultare și anume: Î.C.S., „GAS NATURAL FENOSA FURNIZARE ENERGIE” S.R.L. a înaintat 52 de propuneri și obiecții dintre care au fost acceptate 39, S.A. ”Furnizarea Energiei Electrice Nord” a înaintat 32 de propuneri și obiecții dintre care au fost acceptate 24, Consiliul Concurenței a înaintat 7 de propuneri și obiecții dintre care au fost acceptate 2, Ministerul Economiei și Infrastructurii al R. Moldova a înaintat 5 de propuneri și obiecții dintre care au fost acceptate 2, Î.S. Moldelectrica a înaintat 10 de propuneri și obiecții dintre care au fost acceptate 3. Toate obiecțiile și propunerile prezentate au fost examinate de către Agenție, fiind incluse în tabelul de sinteză, argumentând refuzul sau acceptarea acestora, astfel fiind luate în considerație la îmbunătățirea proiectului Regulamentului în cauză.